

A „DIARRA-SZABÁLY”, AVAGY A HIVATÁSOS LABDARÚGÓK NEMZETKÖZI ÁTIGAZOLÁSÁRA VONATKOZÓ ÍTÉLETET HOZOTT AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA*

*Mészáros Tamás*¹

*A futball világa az elmúlt hónapokban egy bírósági döntéstől hangos. A „Lassana Diarra ügy” bejárta a sajtót és azt beszélük, hogy ez megreformálhatja a játékosok leigazolásának körülményeit. A tanulmányomban azt fogom körüljárni, hogy milyen kapcsolódási pontja van ennek az ügynek a munkavállalók szabad mozgásához és milyen hatással lehet ez a sportra, elsősorban a labdarúgásra és az EU esetjogára. Mielőtt az ügy részleteibe belemerülök, szeretném bemutatni a munkavállalók szabad mozgásának jogát és a Bosman-szabályt, mely hozzátartozik az adott ügy előzményeihez, hiszen szintén a labdarúgók igazolásával és mozgásával kapcsolatos tényállás jelent meg benne, melynek ítélete mára egy fontos pontja az európai sportjognak.*²

1. A munkavállalók szabad mozgása

A munkaerő szabad mozgása az Európai Unióban előnyös mind az egyének, mind pedig a fogadó tagállamok számára. Ez a jog lehetőséget biztosít az uniós polgároknak arra, hogy szabadon vállaljanak munkát bármely tagállamban, javítva ezzel élet- és munkakörülményeiket. Ezzel egyidejűleg a fogadó országok betölthetik az üres álláshelyeket, valamint enyhíthetik a munkaerőhiányt.

A munkavállalók szabad mozgásának rendszere öt kulcsfontosságú elemet foglal magában. Az első a diszkrimináció tilalma, amely megakadályozza az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést. Ez vonatkozik a toborzási eljárásokra, az álláshirdetések feltételeire, valamint a foglalkoztatási és munkafeltételekre, így például a bérezésre, a munkaviszony megszüntetésére és a képzésekhez való hozzáférésre is.

A második elem az egyenlő hozzáférés joga, amely biztosítja, hogy az uniós polgárok gyermekei ugyanolyan feltételek mellett vehetik igénybe az oktatási és képzési lehetőségeket a fogadó országban, mint a helyi lakosok.

A harmadik elem a szociális jogok, amelyek garantálják, hogy az uniós munkavállalók ugyanolyan szociális és adókedvezményekben részesüljenek,

* DOI 10.21867/KjK/2024.3.6.

¹ Mészáros Tamás, V. éves jogász hallgató, DE ÁJK

² Bertoldó András (2015): Pályára lép: Bosman helyett H. Müller? *Európai Jog*, 2015/6., 7-12. , 492/2011/EU rendelet a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról.

mint a helyi munkavállalók. Jogosultak lakhatási támogatásra, valamint felkerülhetnek a lakásjegyzékbe is.

A negyedik elem a szakszervezeti jogok, amelyek biztosítják, hogy az uniós polgárok azonos jogokat élvezzenek a szakszervezetekben, beleértve a szavazati jogot és a vezetői tisztségek betöltésének lehetőségét.

Az ötödik elem a nyelvtudás követelménye, amely szerint a fogadó tagállam előírhatja a nyelvismeretet, de csak ésszerű és az adott állás betöltéséhez szükséges mértékben. Fontos megjegyezni, hogy az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma nem vonatkozik azokra az állásokra, amelyek hatósági jogkörrel vagy a közérdek védelmével kapcsolatosak; ezeket a pozíciókat a tagállamok fenntarthatják saját állampolgáraik számára. A munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatos kérdések kezelésére egy tanácsadó bizottság működik, amely segíti az Európai Bizottságot. Ebben a bizottságban az Európai Munkaügyi Hatóság is aktív szerepet vállal.³

2. Bosman-szabály

Az Európai sportjog egyik nagy mérföldköve volt az Európai Unió Bíróságának 1995-ben hozott ítélete, melyet az utókor már Bosman-szabályként ismer és precedensként hozható fel az Európai Unió esetjogában is a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatban. Jean-Marc Bosman egy belga futballista volt az RFC Liège (a továbbiakban: RCL) kötelékein belül.

A belga futballistának egy új egyéves szerződést ajánlott fel a klubja, melyet elutasított, arra hivatkozással, hogy túl alacsony lenne a bére az eddigiekhez képest. Így a klub a szerződés nélküli játékost átigazolási listára helyezte, úgynevezett képzési díj fejében válhatott igazolhatóvá, mely ebben az időben irreálisan magasnak számított. Ez elsősorban a játékos képzésének költségeit és pótlásának kiadásait fedezte. A képzési díj megfizetése az új csapat kötelezettsége lett volna. A játékosért a másodosztályú FC Littoral de Dunkerque jelentkezett, aki nem tudta megfizetni ezt az összeget, mely nagyjából 12 millió belga franknak felelt meg. Ezzel a volt klubja akadályozta Bosman átigazolását. Az RCL végül felfüggesztette a játékjogát.

Ennek visszavonása iránt Bosman 1990-ben pert indított a Liège-i elsőfokú bíróságon (tribunal de première instance de Liège), mivel a Belga Labdarúgó Szövetség, az URBSFA (Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL) és az UEFA (Union of European Football Associations) vagyis az Európai Labdarúgó-szövetség szabályai akadályozták abban, hogy szerződése lejártá után belga csapatától egy francia klubhoz igazoljon. Az érdemi kereset benyújtásával egyidejűleg ideiglenes intézkedés iránti kérelmet

³ Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU Rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók unión belüli szabad mozgásáról

is előterjesztett, amely elsősorban arra irányult, hogy a bíróság kötelezze az URBSFA-t és az RCL-t havi 100.000 belga frank megfizetésére, mindaddig, amíg új munkáltatót nem talál, valamint másodsorban tiltsa meg az alpereseknek, hogy – különösen bizonyos pénzösszeg megfizetésének követelésével – megakadályozzák az elhelyezkedését, illetve harmadsorban, hogy terjesszen kérdést a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra. A bíróság helyt adott a keresetnek és ideiglenes intézkedésében havi 30.000 belga frank fizetésére kötelezte az alpereseket, illetve megtiltotta azt is, hogy akadályozzák az elhelyezkedését. Ezen felül előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő (C-340/90. sz. ügy) a Szerződés 48. cikkének értelmezésére vonatkozóan, a hivatásos játékosok átigazolására vonatkozó szabályok tekintetében.⁴

Az alapügy tényállása mellett a Bíróság a labdarúgó szervezetek állampolgársági szabályait is vizsgálta, amelyek a mérkőzésenként pályára lépő a klubtól eltérő nemzetiségű más uniós állampolgárságú játékosok számát korlátozták. Ez hosszas vita után került a Bíróság látókörébe.

A Bosman-ügy kapcsán az Európai Bíróság három kulcsfontosságú döntést hozott az EGK-Szerződés 48. cikkének alkalmazásával kapcsolatban:

- Átigazolási díjak és költségtérítések: A bíróság kimondta, hogy az EGK-Szerződés 48. cikkével ellentétes, ha a sportegyesületek szabályai szerint egy tagállam hivatásos labdarúgója csak akkor igazolhat más tagállamban lévő klubhoz a szerződése lejártá után, ha az új klub átigazolási díjat, nevelési vagy képzési költségtérítést fizet az előző klubnak.
- Külföldi játékosokra vonatkozó korlátozások: Szintén ellentétes a 48. cikkel az olyan szabályozás, amely korlátozza, hogy a klubok hány más tagállam állampolgárságával rendelkező játékost állíthatnak pályára az általuk szervezett mérkőzéseken.
- Múltbéli követelések korlátozása: Az ítélet kimondta, hogy az EGK-Szerződés 48. cikkére nem lehet visszamenőlegesen hivatkozni olyan átigazolási díjak és költségtérítések visszatérítésére, amelyek az ítélet előtt már kifizetésre kerültek, vagy amelyek az ítélet előtti kötelezettségeken alapulnak. Kivéve, ha az érintett fél az ítélet előtt jogi lépéseket tett ezekkel kapcsolatban.

Ez az ítélet alapvetően változtatta meg az európai labdarúgás szabályozását, elősegítve a játékosok szabad mozgását az uniós tagállamok között.⁵

⁴ A Bíróság C-415/93. sz. ügyben hozott ítélete

⁵ Kecskés László - Soós Tamás (2023): Kiterjesztette az Európai Bíróság a Bosman ítélet sportolókra vonatkozó kedvezményét, *Európai Jog*, 2003/6., 39-44.

3. Mi változott az ítélet óta?

Az ítélet fontos alapköve lett az európai labdarúgásnak és más sportoknak, melyet azóta is alkalmaznak gyakorlatban. Ez nem jelentette azt, hogy a klubok ne keressenek kikapukat ilyen és ehhez hasonló esetekre. A játékos árak már az egekbe szöktek az elmúlt évtizedekben és minden klub potenciális bevételként tekint olyan labdarúgókra, akiket már nem alkalmaznának vagy távozni szeretnének. A klubok pedig megpróbálják megtalálni a módját, hogy véletlenül sem ingyen távozzon egy-egy játékos...

4. Előzmények

Ezzel jutottunk el az adott ügy tényállásához. Az ügy tényállása szerint egy korábbi francia válogatott labdarúgó, Lassana Diarra (a továbbiakban: BZ) 2013. augusztus 20-án négyéves szerződésben egyezett meg és írt alá a Futbolny Klub Lokomotiv, ismertebb nevén a Lokomotiv Moszkva orosz labdarúgó klubbal. Egy év múlva, 2014. augusztus 22-én, a Lokomotiv Moszkva megszüntette a szerződését és arra kérte a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség, (The Fédération Internationale de Football Association) ismertebb nevén, FIFA Vitarendezési Tanácsát (a továbbiakban: vitarendezési tanács), hogy kötelezze BZ-t húsz millió euró kártérítés megfizetésére, mivel megszegte a szerződést azáltal, hogy alapos indok nélkül felmondott. Ezt követően BZ új klub keresésébe kezdett, amely bonyolultnak bizonyult számára, hiszen fennállt az a kockázat, hogy az új klubot egyetemlegesen kötelezik a kár megfizetésére.

A Sporting du pays de Charleroi volt az egyetlen, amelytől 2015. február 19-én ajánlatot kapott. Az ajánlat az alábbi két együttes felfüggesztő feltételt tartalmazta: az SA Sporting du Pays de Charleroi szabályszerűen igazolja le és minősítse abból a célból, hogy legkésőbb 2015. március 30-ig részt vehessen a belga királyi labdarúgó-szövetség, az UEFA és a FIFA által szervezett bármely hivatalos versenyen az első osztályban. Valamint, hogy ugyanezen határidőn belül szerezzen írásbeli és feltétel nélküli megerősítést arról, hogy a Sporting du Pays de Charleroi-t nem terheli egyetemleges kötelezettség, amelyért BZ esetlegesen felelősséggel tartozik. 2015. május 18-i határozatával a vitarendezési tanácsa részben helyt adott a Lokomotiv Moszkva kérelmének, és a BZ által fizetendő kártérítés összegét 10,5 millió euróban állapította meg, BZ kérelmeit pedig elutasította.

A vitarendezési tanács azt is kimondta, hogy a FIFA átigazolási szabályzatának 17.2 cikke a jövőben nem alkalmazható BZ-re. BZ fellebbezést nyújtott be a Sport Választottbíróóság elé, akik 2016. május 27-én helybenhagyták a határozatot.⁶

⁶ 172/24. sz. sajtóközlemény

BZ a hainaut-i gazdasági bíróság, charleroi-i kollégium (Tribunal de l'entreprise du Hainaut, division de Charleroi) előtt keresetet nyújtott be a FIFA-val és az URBSFA-val szemben 6 millió euró elmaradt haszon megtérítése iránt, amelynek elmaradása ez utóbbiak mulasztása. Hivatkozott arra, hogy az uniós jog értelmében jogellenes a FIFA szabályzata és ennek következménye a jogsértés ténye.

5. FIFA Vitarendezési Tanácsa

A Bosman-ügy nyomán a FIFA 2001-ben létrehozta a Vitarendezési Kamrát (Dispute Resolution Chamber, DRC). A DRC a FIFA döntéshozó testülete, amely a futball szereplői – elsősorban játékosok és klubok – közötti választottbírói és vitarendezési eljárásokat kínál. A DRC 33 állandó tagból áll, köztük egy elnökből és két alelnökből.

A DRC általában háromféle vitában rendelkezik hatáskörrel:

- Nemzetközi viták az ITC, (International Clearance Certificates) vagyis Nemzetközi Átigazolási Igazolás kiadásával kapcsolatban: A DRC olyan nemzetközi vitákban járhat el, amelyek klubok és játékosok között merülnek fel a szerződéses stabilitás fenntartása érdekében, amikor ITC iránti kérelem történik, és az érintett fél igényt nyújt be az ITC-vel kapcsolatban. Az ilyen viták jellemzően akkor fordulnak elő, amikor egy játékos egyoldalúan felmondja a szerződését, hogy új klubhoz csatlakozzon, és az előző klub azt állítja, hogy a felmondás jogellenes, azaz nem indokolt.⁷
- Nemzetközi dimenziójú viták klubok és játékosok között: A DRC hatásköre kiterjed a klubok és játékosok közötti, nemzetközi dimenziójú vitákra, például minden olyan szerződéses vitára, ahol a játékos állampolgársága eltér attól az országtól, ahol a klub székhelye található. Ezek a viták jelentős részét teszik ki a DRC által kezelt ügyeknek. Az alapvető kérdés általában az, hogy valamelyik fél egyoldalúan, indokoltan szüntette-e meg a szerződést. A szerződés megszüntetésének következményei attól függenek, hogy van-e indokolt ok. Mind a játékos, mind a klub pénzügyi felelősségre vonható, és sportszankciónak is alávethető, például a játékos eltiltható egy időszakra, a klub pedig kizárható egy vagy több átigazolási időszakból.

Luxembourg, 2024. október 4., Labdarúgás: a FIFA hivatásos labdarúgók nemzetközi átigazolására vonatkozó egyes szabályai ellentétesek az uniós joggal, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-10/cp240172hu.pdf> (letöltve: 2025.01.21.)

⁷ Espen Auberg: FIFA's decision-making bodies, <https://www.easportslaw.com/news/disputes-in-international-football-fifa-decision-making-bodies> (letöltve: 2025.01.21.)

- Képzési kompenzációval és szolidaritási mechanizmussal kapcsolatos viták: A DRC az olyan nemzetközi dimenziójú vitákat is tárgyalhatja, amelyek képzési kompenzációval és szolidaritási mechanizmussal kapcsolatosak, például amikor az érintett klubok különböző szövetségekhez tartoznak, vagy amikor a játékos állampolgársága eltér az érintett klubok országától. A képzési kompenzációt és a szolidaritási mechanizmust a FIFA 2001-ben, szintén a Bosman-ügy nyomán vezette be, azzal a céllal, hogy ösztönözze a fiatal labdarúgók képzését, és erősítse a klubok közötti szolidaritást azáltal, hogy pénzügyi kompenzációt biztosít azoknak a kluboknak, amelyek fiatal játékosok képzésébe fektettek be.

6. Az ítélet

2017. január 19-én a bíróság alaposnak tekintette a keresetet és 60 001 euró ideiglenes összeg megfizetésére kötelezte a FIFA-t és a belga királyi labdarúgó-szövetséget. A döntés ellen a FIFA fellebbezést nyújtott be. A monsi fellebbviteli bíróság pedig előzetes döntéshozatalra terjesztette elő az ügyet az Európai Unió Bíróságához (a továbbiakban: EUB).

Az EUB 2024. október 4-én hozott ítéletében úgy döntött, hogy ellentétes az uniós joggal azon szabályok összessége, amelyek szerint a játékos és az őt szerződtetni kívánó klub egyetemlegesen felelősek a korábbi klubnak járó kártérítés megfizetéséért. Továbbá az a szabály is ellentétes az uniós joggal, miszerint az új klub sportbüntetéssel sújtható és megtiltható számára az új játékosok igazolása, amíg az előző klub nem állítja ki az ITC-t.

Az EUB mérlegelés eredményeként arra jutott, hogy a szóban forgó szabályok alkalmasak arra, hogy akadályozzák a munkavállalók szabad mozgását, elsősorban a hivatásos labdarúgók tekintetében. Ezen szabályok óriási pénzügyi, jogi és sportkockázatot jelentenek az érintett játékosokra és klubokra, hiszen ezzel akadályozzák ezen igazolásokat. A szükségesség, arányosság vizsgálata során a Bíróság úgy ítélte, hogy a szabályzat több szempontból is túllépi a szükséges mértéket a cél eléréséhez. A Bíróság szerint a szerződés alapos indok nélkül történő megszüntetése miatti kártérítés fizetése ésszerűen szükségesnek tekinthető, viszont a kártérítés mértékének olyan összegnek kell lennie, amely ésszerűen szükségesnek tekinthető a másik fél által a szerződésből eredő kár megtérítéséhez és ahhoz, hogy visszatartsa a másik felet a szerződés alapok ok nélkül történő megszüntetésétől.

A Bíróság emellett azt állapította meg, hogy a FIFA átigazolási szabályzatának 17. cikkének (2) és (4) bekezdése meghaladja a jogszerű cél eléréséhez szükséges mértéket. Az új klubnak az egyetemleges felelősségének megállapítása abból a szempontból problémás, hogy semmilyen szerepet nem játszott a szerződés megszüntetésében. Ebben az esetben lehet azzal érvelni,

hogy a vitarendezési tanács jogosult arra, hogy korlátozza az egyetemleges felelősség elvének alkalmazását, de a Bíróság szerint ez nem biztosítja a játékos és a klubok számára a jogbiztonságot, hiszen ez a jogintézmény az egyes eljárások gyorsaságától és kivitelezhetőségétől is függ. A vizsgálat kiterjedt az ITC kibocsátására is. A FIFA átigazolási szabályzata szerint megtagadhatják az ITC kibocsátását azon állítás alapján, hogy a játékos nem tartotta be a szerződésének feltételeit és emiatt szüntette meg a szerződését. Természetesen itt is a fennáll az az érv, hogy a FIFA eltekinthet a rendelkezés felett az új klub kérésére. A Bíróság véleménye szerint az elemei túl bizonytalanok ahhoz, hogy szükségesnek tekinthetők a szerződéses stabilitás eléréséhez.

A nemzetközi átigazolására vonatkozó egyes szabályok mindemellett korlátozzák, bizonyos esetekben akadályozzák a határokon átnyúló versenyjogot is. A Bíróság megállapította, hogy a vitatott szabályok célja az EU-ban letelepedett hivatásos labdarúgóklub között esetlegesen fennálló, határokon átnyúló verseny korlátozása, sőt megakadályozása, amelyek egyoldalúan más klubnál szerződéssel rendelkező játékosokat vagy játékosokat igazolnak, akik a szerződésüket állítólag megsértették alapos indok nélküli felmondással. A Bíróság szerint a hivatásos labdarúgásban alapvető szerepet játszik a képzett játékosok leigazolásáért folyó verseny és azon szabályok, amelyek általános jelleggel korlátozzák ezt a formáját a versenynek. A Bíróság rámutat arra, hogy a hivatásos labdarúgásban kiemelt fontosságú a már képzett játékosok átigazolása körüli verseny. Azok a szabályok, amelyek általánosan korlátozzák ezt a fajta versenyt, a munkaerő elcsábítását megakadályozó megállapodásokkal mutatnak hasonlóságot. Ezen szabályokról úgy vélekedik a Bíróság, hogy nem elengedhetetlenek vagy szükségesek.⁸

Személyes véleményem szerint ez az ítélet egy újabb mérföldkő az európai sportjog életében, mely tovább alakíthatja ezt a fiatal jogágot és iránymutatást adhat a jogalkotásban a sportági szakszövetségek életében. Azzal, hogy az Európai Unió Bírósága ellentétesen ítélte meg a FIFA átigazolási szabályzatának támadott pontjait, így a labdarúgást a világ összes pontján változtathatja, hiszen más kontinensek labdarúgó szakszövetségei is hozzá tartoznak. A labdarúgás mellett más sportok átigazolási szabályai tekintetében is iránymutatásként szolgálhat, hiszen a képzett sportolókért folyó verseny nem csak ebben a sportban mutatkozik meg. Ez az ítélet pedig a Bosman-szabály továbbélésében adhat segítséget az EU joggyakorlatában, mely hozzájárul a munkavállalók szabad mozgásához az Európai Unión belül.

⁸A Bíróság C-650/22. sz. ügyben hozott ítélete

Források jegyzéke:

- A Bíróság C-650/22. sz. ügyben hozott ítélete
- A Bíróság C-415/93. sz. ügyben hozott ítélete
- 172/24. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
- Luxembourg, 2024. október 4., Labdarúgás: a FIFA hivatásos labdarúgók nemzetközi átigazolására vonatkozó egyes szabályai ellentétesek az uniós joggal, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-10/cp240172hu.pdf>
- Kecskés László - Soós Tamás (2003): Kiterjesztette az Európai Bíróság a Bosman ítélet sportolókra vonatkozó kedvezményét, *Európai Jog* 2003/6., 39-44.
- Bertaldó András (2005): Pályára lép: Bosman helyett H. Müller? *Európai Jog*, 2015/6., 7-12.
- 492/2011/EU rendelet a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról
- Espen Auberg: FIFA's decision-making bodies, <https://www.easportslaw.com/news/disputes-in-international-football-fifas-decision-making-bodies>
- Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU Rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók unión belüli szabad mozgásáról